

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

28 676

NAVO

Nr. 2897

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 mei 2024

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Buitenlandse Zaken van 27 mei 2024 en de informele NAVO ministeriële van 30 en 31 mei 2024.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot

Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken (27 mei) en informele NAVO-ministeriële (30 en 31 mei)

Op 27 mei a.s. vindt de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) plaats in Brussel. Op de agenda staan de Russische agressie tegen Oekraïne en de situatie in het Midden-Oosten. Onder *Current Affairs* zal worden gesproken over Venezuela en Georgië. Aansluitend aan de RBZ vindt de achtste Syrië-conferentie in Brussel plaats. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens om deel te nemen.

Op 30 en 31 mei vindt de informele NAVO ministeriële (iFMM) plaats in Praag. Op de ministeriële zal vooruit worden geblikt op de NAVO-top in Washington D.C. op 9–11 juli a.s. De Minister is voornemens om deel te nemen aan de iFMM.

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad zal spreken over de voortdurende Russische agressie tegen Oekraïne. De Oekraïense Minister van Buitenlandse Zaken Kuleba is uitgenodigd om aan het begin van deze bespreking deel te nemen via videoverbinding. De Raad zal stilstaan bij de verschillende sporen van EU-steun aan Oekraïne. Naar verwachting zal de Raad hierbij in het bijzonder aandacht besteden aan voortzetting van urgente militaire steun, de voortgang van het werk aan het EU-veiligheidsarrangement en de Vredesconferentie die 15 en 16 juni aanstaande in Zwitserland zal worden gehouden. Voor wat betreft de voorzetting van de militaire steun aan Oekraïne zal worden gesproken over de implementatie van het *Ukraine Assistance Fund*, het deel voor Oekraïne binnen de Europese Vredesfaciliteit (EPF). Momenteel wordt er door de Raad gewerkt aan verschillende Raadsbesluiten waarmee de 5 mld. euro voor 2024 wordt uitgegeven aan leveringen uit de voorraden van lidstaten en het gezamenlijk aanschaffen van materieel.

De inzet van het kabinet blijft onverminderd gericht op het verlenen van zoveel mogelijk steun aan Oekraïne enerzijds en het verder vergroten van de druk op Rusland om de agressie te beëindigen anderzijds. Het is existentieel voor Oekraïne dat het zich kan blijven verdedigen. Hierbij is EU-steun cruciaal. Het kabinet zal tijdens de Raad de urgentie benadrukken van meer militaire steun door de EU en de EU-lidstaten aan Oekraïne, evenals versterking van de Europese defensie-industrie. Het vermogen van Oekraïne om zich te verdedigen tegen Russische agressie bepaalt de Europese en daarmee de Nederlandse veiligheid op fundamentele wijze. Het kabinet zal ook het belang benadrukken van brede deelname aan de aankomende Vredesconferentie in Zwitserland, de rol van de EU bij het betrekken van derde landen bij deze conferentie, en het belang om tijdens deze conferentie concrete vervolgstappen te definiëren. Daarnaast blijft Nederland zich actief inzetten op *Restoring Justice for Ukraine*, punt 7 van Zelensky's vredesplan.

Het kabinet zal eveneens oproepen tot een snel akkoord over een ambitieus veertiende sanctiepakket. Hierbij zal het ook aandacht blijven vragen voor effectieve naleving van sancties en tegengaan van sanctie-omzeiling. Daarnaast pleit Nederland voor het verhogen van de ambitie van de EU door het verkennen van vervolgstappen aangaande geïmmobiliseerde tegoeden van de Russische Centrale Bank in samenwerking met G7-partners.

Situatie in het Midden-Oosten

De Raad zal stilstaan bij de situatie in het Midden-Oosten. Specifiek zal worden gesproken over het uitblijven van een akkoord tussen Israël en Hamas over een staakt-het-vuren en het vrijlaten van de gegijzelden, de zeer zorgwekkende humanitaire situatie in Gaza en humanitaire toegang tot het gebied, de financiële EU-bijdragen aan de Palestijnse Gebieden en de Palestijnse Autoriteit, toenemende spanningen in de regio en de noodzaak om concrete voorbereidingen te treffen voor de periode direct na het ingaan van een staakt-het-vuren en het heropstarten van een vredesproces.

De Raad zal tevens spreken over de ontwikkelingen in Rafah. Zoals besproken met uw Kamer in het debat op 16 mei jl., maakt Nederland zich ernstige zorgen of de burgers in Rafah de bescherming krijgen die zij nodig hebben. De Israëlische militaire operatie heeft grote gevolgen voor de humanitaire hulpverlening in het gebied. Het is van belang Israël er nadrukkelijk toe te bewegen zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van de bescherming van burgers beter in te vullen. Zoals besproken in het debat wordt bezien of er onder EU-lidstaten draagvlak bestaat voor een bespreking van de mogelijke gevolgen die het voortzetten van het offensief in Rafah zou kunnen hebben voor de EU-Israël relatie, waarvoor het Associatieakkoord de basis vormt. In de brief van 16 mei aan de Kamer gaat het kabinet nader in op de situatie in Rafah.¹

Tijdens de discussie in de Raad zal ook opvolging worden gegeven aan de bespreking tijdens de Europese Raad van maart jl. over het *Peace Day Effort* met Arabische landen en mogelijke nieuwe initiatieven, zoals een voorbereidende vredesconferentie.²

Nederland blijft de partijen oproepen tot een onmiddellijk staakt-het-vuren dat moet leiden tot het vrijlaten van de gegijzelden en een drastische ongehinderde toename van humanitaire hulp aan Gaza dat moet resulteren in een duurzame beëindiging van vijandigheden. Er vallen veel te veel burgerslachtoffers en er is een zich ontvouwende hongersnood. Nederland blijft in contacten met Israël op alle niveaus aandringen op het zo snel mogelijk effectueren van toezeggingen om meer humanitaire hulp Gaza in te krijgen.

Het kabinet benadrukt voorts dat verdere instabiliteit op de Westelijke Jordaanoever moet worden voorkomen en zal, zoals ook aangegeven in het debat op 16 mei jl., pleiten voor aanvullende sancties tegen geweld-dadige kolonisten. Het geweld door kolonisten tegen Palestijnen, als ook tegen hulpkonvooien die bestemd zijn voor Gaza, dient te stoppen. Het is van belang dat de Palestijnse Autoriteit brede steun blijft krijgen van zowel de EU als regionale en internationale partners. Nederland verwelkomt het aantreden van een nieuwe Palestijnse regering onder leiding van premier Mustafa. Het is belangrijk dat deze nieuwe regering de Palestijnse Autoriteit hervormt en vernieuwt, zodat deze een rol kan nemen in het toekomstige bestuur van Gaza. Nederland pleit voor het zo snel mogelijk uitkeren van de dit jaar voorziene EU-steun aan de Palestijnse Gebieden en met name de Palestijnse Autoriteit. Daarnaast maakt het kabinet zich zorgen om het risico op regionale escalatie en roept alle partijen op tot terughoudendheid. Met Libanon dient te worden gekomen tot een diplomatieke oplossing voor de gespannen situatie langs de Israëlisch-Libanese grens.

¹ Zie de Kamerbrief betreffende de situatie in Rafah, d.d. 16 mei 2024. (Kamerstuk 23 432, nr. 518)

² <https://www.consilium.europa.eu/media/70880/euco-conclusions-2122032024.pdf>

Zoals besproken met uw Kamer in het debat op 16 mei jl., organiseerde Nederland op 15 mei in nauw overleg met de VS en Israël een internationale expert bijeenkomst specifiek gericht op sancties tegen Hamas, het tegengaan van financiering van Hamas en het tegengaan van terroristische online content. Tijdens de conferentie namen de ruim 20 deelnemende landen kennis van de veranderde financieringsstromen van Hamas na 7 oktober 2023 en werd besproken hoe deze kunnen worden tegengegaan. Voorts bood de conferentie de eerste gelegenheid tot een constructief gesprek tussen de aanwezige landen met het *Global Internet Forum to Counter Terrorism* (GIFCT), waar o.a. META, Microsoft en X bij aangesloten zijn, over de uitdagingen in het tegengaan van terroristische content online. Als concrete uitkomst van de conferentie hebben Nederland en Canada, namens de deelnemers aan de conferentie, het voortouw genomen tot een gezamenlijke oproep aan GIFCT, tot nemen van verantwoordelijkheid voor tegengaan van terroristische content online. Deze oproep is een eerste stap in de voorgenomen dialoog met het forum. Voorts was een concrete uitkomst van de conferentie de afspraak om de verschillende terrorisme sanctieregimes waar mogelijk te stroomlijnen. Hiertoe werd afgesproken om op expertniveau kennis uit te wisselen. Zoals ook toegezegd aan uw Kamer in het debat op 16 mei jl., blijft Nederland samen met andere EU-partners werken aan het listen van additionele Hamasleden. Nederland zal deze inzet en het belang van extra sancties nogmaals benadrukken.

Current Affairs

Venezuela

De Raad spreekt onder *Current Affairs* over de situatie in Venezuela in aanloop naar de presidentsverkiezingen op 28 juli aanstaande. Repressie is de afgelopen maanden toegenomen in aanloop naar de verkiezingen. De EU wil zo eerlijk mogelijke verkiezingen en wil dit onder andere ondersteunen met het sturen van een verkiezingswaarnemingsmissie. Op 13 mei jl. werd daarom de sanctiëring van leden van de Venezolaanse Kiesraad op de EU-sanctielijst tijdelijk opgeschort, maar dit signaal werd door het Maduro-regime als onvoldoende bestempeld. De Hoge Vertegenwoordiger zal een update geven over de gesprekken met het regime om toch een waarnemingsmissie te kunnen sturen. Gezien de nabijheid van de Caribische delen van het Koninkrijk staat een oplossing voor de crisis in Venezuela en het herstel van democratie en rechtsstaat centraal in de Nederlandse inzet. Er liggen momenteel geen beslispunten voor in de Raad.

Georgië

De Raad zal onder *Current Affairs* spreken over de zorgelijke ontwikkelingen in Georgië. In april jl. herintroduceerde regeringspartij *Georgian Dream* de «*law on the transparency of foreign influence*». Het Georgisch parlement nam het wetsvoorstel op 14 mei in de derde lezing aan. Tijdens de massale dagelijkse demonstraties hebben vele Georgische burgers hun zorgen geuit over deze wet. Groepen demonstranten kregen daarbij te maken met intimidatie en geweld. Op 18 mei sprak de President haar presidentiële veto uit. Deze kan door het parlement op korte termijn worden teruggedraaid. De aanneming van de wet valt in een breder negatief patroon. Mede op verzoek van Nederland riepen de Hoge Vertegenwoordiger en de Europese Commissie vorige week in een statement de Georgische autoriteiten op om de wet in te trekken en zich te committeren aan het EU-pad. Door de ontwikkelingen zou Georgië zich verder verwijderen van de EU.

Ideeën nieuwe Commissie (2024–2029)

In het kader van de nieuwe Commissie die dit jaar zal aantreden heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken een aantal ideeën opgesteld ter verbetering en versterking van het EU buitenland beleid. De focus ligt hierbij op het bevorderen van beleidscoherentie waarbij de Commissie, de Europese dienst voor extern optreden en de Europese Raad meer in samenhang opereren om zo een effectiever EU buitenland beleid te kunnen voeren. Deze ideeën zullen met de relevante instellingen en EU lidstaten gedeeld worden en komen u hierbij ter informatie toe.

Syrië-conferentie

Aansluitend op de RBZ vindt de achtste Syrië-conferentie in Brussel plaats. Belangrijke onderwerpen op de agenda zijn het politiek proces, de humanitaire situatie en de ondersteuning voor de opvang van Syrische vluchtelingen en ontheemden in de regio. Nederland blijft uitdragen dat alleen een politieke oplossing voor het conflict in Syrië, in lijn met VNVR-resolutie 2254, kan leiden tot duurzame vrede.³ Tevens zal Nederland het belang van *accountability* benadrukken om onder meer degenen die mensenrechten schonden ter verantwoording te roepen, inclusief sancties en de IGH-zaak inzake het VN Antifolterverdrag. Tevens zal Nederland aandacht blijven vestigen op de verslechterde humanitaire situatie in Syrië, met nadruk op het belang van humanitaire toegang en de bescherming van burgers.

Informeel NAVO-ministeriële

De informele NAVO Foreign Ministers Meeting (iFMM) zal op 30 en 31 mei plaatsvinden in Praag. Het hoofdthema van deze iFMM is de aanloop naar de NAVO-Top in Washington D.C. op 9–11 juli 2024. De iFMM zal, net als de aanstaande NAVO-Top zelf, eens te meer in het teken staan van de aanhoudende Russische agressie tegen Oekraïne, die een voortdurende bedreiging vormt voor de veiligheid in het Euro-Atlantisch gebied. Bondgenoten zijn eensgezind in hun vastberadenheid Oekraïne zo lang te blijven steunen als nodig is. De steun is en blijft van levensbelang voor Oekraïne. De situatie aan het front maakt dat Oekraïne urgent behoefte heeft aan munitie en luchtverdediging. In dit kader is de versterking van gezamenlijke, geïntegreerde Europese luchtverdediging een belangrijke stap. Nederland zal hier conform de motie Paternotte/Dassen (21 501-02, nr. 2883), voor pleiten. Ook onderzoekt Nederland met bondgenoten mogelijkheden om de levertijden van munitie en luchtafweer te verkorten, conform motie Dassen c.s. (21 501-02, nr. 2884). Tevens zal het kabinet conform motie Brekelmans c.s. (21 501-02, nr. 2878) met bondgenoten onderzoeken hoe maximale flexibiliteit en creativiteit toe te passen, teneinde samen met partnerlanden meer luchtafweer, in het bijzonder Patriotsystemen, aan Oekraïne te kunnen leveren.

In navolging van de *Foreign Ministers Meeting* (FMM) in Brussel op 3–4 april jongstleden zullen de Ministers 30 en 31 mei spreken over de resultaten die bondgenoten tijdens de aanstaande NAVO-Top in Washington D.C. willen bereiken. Centraal staan hierin de intensivering en lange termijn bestendinging van de NAVO-steun aan Oekraïne, het implementeren door bondgenoten van de afspraken over de 2 procent NAVO-norm en de relatie van de NAVO met haar partners, zoals de Europese Unie, de partners in de Indo-Pacific en in de zuidelijke aangrenzende regio's.

³ https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2254.pdf.

Bondgenoten zijn nog met elkaar in overleg over de concrete stappen die zij op de Top in Washington willen zetten met betrekking tot deze drie hoofdthema's. Deze informele FMM biedt de Ministers gelegenheid om in informelere sfeer te spreken over deze onderwerpen en stelt hen in staat om daarop hun politieke sturing te geven. Over de Nederlandse inzet ten aanzien van deze onderwerpen is uw Kamer geïnformeerd in de geannoteerde agenda en het verslag van de FMM van 3–4 april 2024.⁴

Tijdens de informele FMM vindt zoals gebruikelijk geen officiële besluitvorming plaats. Besluitvorming is voorzien voor de Top in Washington. Voorafgaand aan deze Top wordt uw Kamer in de Geannoteerde Agenda voor de Top geïnformeerd over de voorliggende besluitvorming en de inzet van het kabinet.

⁴ Geannoteerde agenda voor de NAVO Foreign Ministers Meeting van 3–4 april 2024, Kamerstuk 28 676, nr. 453, 22 maart 2024 en Verslag van de NAVO Foreign Ministers Meeting van 3–4 april 2024, Kamerstuk 28 676, nr. 454, 24 april 2024.